

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК

Екологія є, напевно, однією зі сфер, якій в Україні не приділяється достатньо уваги, хоча наслідки Чорнобильської катастрофи мали б навчити країну тому, що екологічне питання має стати одним із пріоритетних. Екологічний податок має важливе значення з точки зору реалізації загальної політики раціонального природокористування. У національній податковій системі України інструменти екологічного регулювання перебувають на початкових етапах становлення, а тому потребують особливої уваги та розвитку.

Екологічний податок сприяє зменшенню негативного впливу на навколишнє природне середовище, заохочує до економного споживання природних ресурсів і впровадження альтернативних джерел енергії. Основним недоліком є складність адміністрування.

Згідно зі ст. 14.1.57 Податкового кодексу України (далі — ПКУ), екологічний податок — це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 р. [1].

Система екологічного оподаткування відбиває взаємозалежність негативного впливу на навколишнє середовище (обсяги, види, категорія викидів та скидів) і ставок оподаткування (система диференційованих ставок), що сприяє прогресивності екологічного оподаткування. Серед ключових параметрів екологічного оподаткування в Україні можна виділити: 1) встановлення податкової ставки за викиди двоокису вуглецю; 2) встановлення податкової ставки за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення в разі використання ними палива, тобто слід очікувати надходжень від авіаційного транспорту; 3) розширення бази платників податків, що справляються з і **пресу** III їх джерел забруднення у разі використання ними палива, отже, екологічний податок сплачуватимуть не тільки державні та комер-

ційні підприємства, а й власники приватного транспорту, тобто всі ті, хто використовує паливо для пересувних джерел забруднення; 4) змінений порядок справляння екологічного податку з пересувних джерел забруднення в разі використання ними палива; 5) реформування порядку сплати екологічного податку зі стаціонарних джерел забруднення; 7) збільшення ставки за скиди забруднювальних речовин у ставки та озера в 1,5 рази; 8) скасування встановлення лімітів забруднення; 9) введення індексації ставок податку [2].

Попри існування системи оподаткування екологічних об'єктів, в Україні статистичні дані свідчать про відсутність залежності розподілу витрат на здійснення охорони навколишнього природного середовища від розміру акумульованого екологічного податку певного регіону та рівня життя. Так, наприклад, у регіонах країни, де рівень життя досить високий, витрати на здійснення охорони навколишнього природного середовища можуть удвічі перевищувати розмір екологічного податку. Отже, спостерігається невиконання головного призначення екологічного податку в конкретному регіоні країни. Таким чином, виникає необхідність у розгляді перспективи впровадження диференціації ставок екологічного податку за регіонами. Так, ставки мають бути вищими у більш «забруднених» регіонах, що дасть змогу швидше покращити екологічне становище на даних територіях та стимулювати суб'єктів господарювання до придбання більш екологічно безпечного обладнання чи застосування більш екологічно безпечних технологій виробництва продукції [3].

Також, необхідно здійснити більш детальне врегулювання багатьох питань. Підвищення ставок екологічного податку здійснюється лише один раз на рік шляхом внесення змін до ПКУ, але впровадження щоквартальної індексації ставок екологічного податку було б більш доцільним.

Відсутня система лімітів щодо здійснення викидів/скидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря/водні об'єкти. Тому впровадження прогресивної шкали корегуючих коефіцієнтів, що застосовуються до ставок екологічного податку за понадлімітні викиди/скиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря/водні об'єкти може бути ефективним засобом збереження природи.

Ще однією прогалиною є невідповідність ставок податку за викиди конкретного виду забруднюючих речовин в атмосферне повітря до ставок податку, що встановлюються залежно від класу небезпечності речовини. Слід привести ставки у відповідність.

Також, в ПКУ не передбачено оподаткування екологічним податком добрив та пестицидів. Було б доречно запровадити екологічний податок за виробництво та імпорту добрив та пестицидів.

Отже, можна зробити висновок, що сучасний стан екологічного

оподаткування в Україні потребує негайного його підпорядкування та адаптації до дійсних фінансових потреб сфери охорони навколишнього природного середовища. Екологічний податок як інноваційна податкова технологія має стати діючим фінансовим інструментом забезпечення стійкості екологічного розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України : від 2 груд. 2010 р. JM? 2755-YI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Заніздра М. Ю. Стимулюючий потенціал екологічних податків // Матеріали науково-практичного круглого столу в Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного оподаткування в Україні». — Запоріжжя : КПУ, 2014. — С. 138-142.
3. Авраменко Н. Л. Шляхи удосконалення системи екологічного оподаткування в Україні [Електронний ресурс] / Н. Л. Авраменко, З. В. Шпильківська. — Режим доступу: [http://molodyuvsheny.in.ua/files/jouta 1/2015/2/12.pdf](http://molodyuvsheny.in.ua/files/jouta%201/2015/2/12.pdf).

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Чумаченко І. Є.